

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(1\)-37](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-37)

УДК 338.245

Ольга ПАВЛИКІВСЬКА

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

<https://orcid.org/0000-0003-4104-1733>

e-mail: Olga.I.pavl@gmail.com

Евеліна КАМИШНИКОВА

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

<https://orcid.org/0000-0003-1835-9786>

e-mail: kamyshnykova_e_v@pstu.edu

Леся ГАЛИНЯК

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

<https://orcid.org/0000-0002-6178-1803>

e-mail: lesyna-g@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПОТОКІВ В МЕБЛЕВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

Дізналися, що переформатування логістики стало ключовим викликом для українських підприємств. Окреслено основні логістичні проблеми під час війни, серед яких відмова від накопичення, зміна складських умов, складнощі з закупівлею товарів, ускладнення логістичних операцій. Розглянуто логістичну діяльність приватного підприємства «Гусятинська фабрика меблів «Елегант» (Тернопільська обл., Чортківський район), зокрема зміну логістичного ланцюжка з 24 лютого 2022 року постачання основної сировини – меблевої оббивної тканини. Охарактеризовано ефективність поповнення автомобільного парку підприємства у зв'язку із придбанням вантажного автомобіля марки DAF для доставки власної продукції, в першу чергу, у східні та південні регіони. Промоніторено збутову діяльність меблевої фабрики «Елегант» в розрізі трьох зон: Заходу, Центру та Півдня. Визначено частку збуту кожного регіону в загальному обсязі продажу меблевого підприємства за період з 2016 по 2021 рр. Встановлено, що лідируючі позиції із здійснених продаж належать Західному регіону (46%) через географічне розташування меблевої фабрики. З'ясовано, що впродовж аналізованого періоду у всіх регіонах найефективнішим є IV квартал. Така динаміка властива не лише меблевим підприємствам. Новий рік та Різдво Христове – найулюбленіші для українців свята і «найгарячіша» пора для магазинів. Не виключенням є і меблева продукція. Саме на підготовку до святкування Нового року та Різдва споживачі витрачають значну частину коштів. Проведено аналіз роботи Гусятинської меблевої фабрики помісячно з початку російського вторгнення на територію нашої держави. Визначено критичні періоди та позитивні зрушення у господарській діяльності меблевої фірми. Після порівняння показників обсягу реалізації меблевої продукції у натуральному та вартісному виразах за аналогічні місяці у січні – вересні 2021 та 2022 років зроблено висновки про реальну картину роботи меблевого підприємства на сьогоднішній день.

Ключові слова: логістика, логістичні операції, збутова діяльність, складування.

Olha PAVLYKIVSKA

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Evelina KAMYSHNYKOVA

Pryazovskyi State Technical University

Lesia HALYNIAK

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

THE PECULIARITIES OF THE FORMATION AND FUNCTIONING OF LOGISTICS FLOWS IN THE FURNITURE INDUSTRY

It is known that the reformatting of logistics has become a key challenge for Ukrainian enterprises. It is outlined the main logistical problems during wars, which include refusal to accumulate, change in storage conditions, difficulties with purchase of goods, complication of logistics operations. It is considered the logistical activities of the private enterprise "Husiatyn furniture factory "Elegant" (Ternopil region, Chortkivskiy district), in particular, a change of logistics chain supplying of the main raw material, upholstery fabric for furniture, since February 24, 2022. The efficiency of replenishment is characterized of the company's car fleet in connection with the purchase of a cargo vehicle of a DAF car for the delivery of own products, primarily to the eastern and southern regions. The sales activity of the furniture factory "Elegant" was monitored in the section of three zones: West, Center and South. It is determined the sales share of each region in the total volume of sales of the furniture enterprise for the period from 2016 to 2021. It was established that the leading positions from the implemented sales belong to the Western region (46%) due to geographic location of the furniture factory. It was found that during the analyzed period, all the IV quarter of the year is the most effective in the regions. Such dynamics are inherent not only furniture companies. New Year and Christmas are the most favourite holidays for Ukrainians, but they are "hottest" time for shopping in Ukraine. Furniture products are not an exception. Just to prepare for the celebration of the New Year and Christmas consumers spend a significant part of the funds. It is analyzed the work of the Husiatyn furniture factory on a monthly basis since the beginning of the Russian invasion on the territory of our state. It is determined the critical periods and positive shifts in economic activity of a furniture company. After comparing the volume indicators sale of furniture products in physical and value terms according to similar months in January - September 2021 and 2022, we draw the conclusions about a real picture of the work of the furniture enterprise today.

Keywords: logistics, logistics operations, sales activities, warehousing.

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Постійні ракетні обстріли, закриті порти, неможливість без проблем переміститися територією України – це чинники, які завдали сильний удар по економіці нашої держави. Відкрите протистояння з Росією стало для нашої країни серйозним викликом, який потребує загальної консолідації й оптимізації всіх суспільних процесів, зокрема переформатування логістичних потоків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання логістики під час війни є досить актуальним. Про переформатування логістики пишуть усі інтернет ресурси. Безліч експертів висловлюють своє бачення як зробити логістичну систему ефективнішою у військовий час. Так, Олексій Овчаренко вважає, що в Україні багато фахівців, які раніше працювали у сфері вантажоперевезень та мають досить великий досвід у керуванні цими процесами. Якщо вантаж не займає все вантажне місце, він пропонує довантажувати вантажівки товарами інших замовників. Використання такого методу дасть змогу отримати економію палива та меншу кількість переміщень транспорту. Олексій Овчаренко вважає, що цей принцип у доставці вантажів варто винести на загальнонаціональний рівень [1].

Проблематику контейнерної логістики розглядали учасники онлайн-дискусії Південноукраїнського офісу Європейської Бізнес Асоціації “Логістика та міжнародна торгівля в Україні в умовах війни”. Фахівці аналізувати основні виклики, з якими зіткнувся контейнерний бізнес після 24 лютого 2022 року [2].

Після початку повномасштабної війни у роботі логістичних бізнес-процесів відбулися значні зміни. Цю тематику висвітлено у статті «Логістика під час війни: особливості і задачі» на інтернет шпальтах сайту ЕкоТеп [3].

Формулювання цілей статті

Оптимізація логістики дозволить не лише вижити, а й втриматись на плаву українській економіці.

Виклад основного матеріалу

Російсько-українська війна стала справжнім випробуванням для вітчизняного бізнесу. Насамперед, українські виробники зіткнулись із проблемою організації транспортних потоків. Переформатування логістики стало ключовим викликом для українських підприємств. Характеристику логістичних проблем, з якими зіткнувся український бізнес наведемо у таблиці 1.

Таблиця 1

Логістичні проблеми під час війни

№	Логістична проблема	Суть
1.	Відмова від накопичення	Складування товарів призводить до замороження фінансових ресурсів. Небезпека втрати товарів внаслідок ракетних обстрілів.
2.	Зміна складських умов	Потреба у переміщенні товарів із складських приміщень Києва на захід України.
3.	Складнощі з закупівлею товарів	Обмеженість асортименту й постачальників, блокування портів та навантаження на залізничну інфраструктуру.
4.	Ускладнення логістичних операцій	Блокпости, огляди, комендантська година.

Джерело: [4].

Якщо раніше продукція відвантажувалася із складів після довготривалого зберігання, то сьогодні бізнес почав відвантажувати «з коліс», з метою уникнення процесу складування. Щодо складської логістики, то у зв'язку із бойовими діями підприємства змушені були негайно мігрувати у безпечні регіони та запускати роботу складу з нуля. Отож, спостерігаємо зміщення центру української логістики, раніше найбільшим хабом для товарів був Київ та область (близько 75% складських площ України). Переміщення відбулось до Львівської, Тернопільської, Івано-Франківської областей, Закарпаття, де такого обсягу складських площ не існувало в принципі. Відразу відчувся брак складських приміщень щодо площ, організації простору та рівню обслуговування [3].

Ускладнення логістичних операцій пояснюється значною кількістю блокпостів та оглядів, відсутність чітких правил пересування логістів під час комендантської години [5].

Такі фактори суттєво вплинули на бізнес-процеси, пов'язані з логістикою. Це додало складності та вартості логістичним операціям.

До повномасштабного вторгнення Росії на територію України 75% зовнішнього товарообігу переправлялось через морські порти. З лютого місяця доступ до моря став заблокованим. Проте, це не зупинило українських підприємств, вони вдалися до пошуку дещо нових, проте альтернативних логістичних шляхів. Такі проблеми було обговорено під час онлайн-дискусії Південноукраїнського офісу Європейської Бізнес Асоціації “Логістика та міжнародна торгівля в Україні в умовах війни”. Учасники дискутували чи вдається залізничному та автомобільному транспорту замінити морські перевезення, що робить влада аби допомогти експортерам вивозити продукцію та як війна змінила українську торгівлю. Йшлося про пошук

можливостей перенаправлення експортних та імпортних потоків на наземні кордони. На жаль, залізнична інфраструктура не до кінця справляється із переправленням потрібних обсягів української продукції до ЄС [2].

Попри окреслені проблеми в логістичній сфері, значна частина компаній продовжує працювати. Розглянемо логістичну діяльність приватного підприємства «Гусятинська фабрика меблів «Елегант» (Тернопільська обл., Чортківський район). Враховуючи залежність меблевої галузі від постачання однієї з основної сировини – меблевої оббивної тканини, події 24 лютого 2022 року на 360 градусів розвернули логістичні напрями постачання даної сировини. Відсутність Одеського морського торговельного порту значно збільшила терміни доставки та додала вартості даній сировині. Раніше логістичний ланцюжок мав вигляд: Китай – Одеса чи Турція – Одеса. Сьогодні дані шляхи переналагоджуються, укладаються контракти з іншими портами в інших країнах. У логістичному ланцюжку з'явилися Румунія, Польща, Болгарія. Збільшення логістичних шляхів значно вплинуло на собівартість та споживчу ціну меблевої продукції через суттєве зростання статті транспортних витрат.

До 24 лютого 2022 року гусятинська меблева фабрика частково користувалась послугами логістичних компаній. У зв'язку із зменшенням чисельності парку машин логістичних компаній, які надавали послуги з транспортування продукції підприємствам, фабрика меблів «Елегант» змушена була закупити вантажний автомобіль марки DAF (модель XF 105.460) для доставки власної продукції, в першу чергу у східні та південні регіони. Це дозволило покращити циклічність постачання меблевої продукції, що в свою чергу додало впевненості дистриб'юторам у виконанні своїх зобов'язань перед споживачами у зазначений термін.

У зв'язку із втратою частини українського меблевого ринку, керівники меблевих підприємств зосередили увагу на зовнішньо-економічній діяльності. Меблевики взяли курс на європейські ринки. В першу чергу для українських меблярів стали цікавими такі країни, як Польща, Австрія, Чехія та Молдова.

Діяльність відділу збуту меблевої фабрики «Елегант» поділена на 3 зони:

- 1) ЗАХІД (Чернівецька обл., Закарпатська обл., Волинська обл., Рівненська обл., Тернопільська обл., Івано-Франківська обл., Хмельницька обл.).
- 2) ЦЕНТР (Житомирська обл., Київська обл., Вінницька обл., Полтавська обл., Чернігівська обл., Сумська обл., Черкаська обл.).
- 3) ПІВДЕНЬ (Миколаївська обл., Одеська обл., Кіровоградська обл., Дніпропетровська обл., Запорізька обл., Донецька обл., Луганська обл., Харківська обл., АР Крим).

Роботу кожного напрямку очолює відповідний регіональний менеджер.

Дану інформацію можна зобразити у вигляді рисунка 1.

Рис. 1. Зони збутової діяльності меблевої фабрики «Елегант»

Промоніторим збутову діяльність меблевої фабрики «Елегант» в розрізі 2016-2022 рр. Дані зведемо у таблицю 2.

Аналізуючи діяльність Західного регіону, спостерігаємо незначне зменшення продажів у 2017 році порівняно з попереднім періодом та щорічне стабільне збільшення обсягів реалізації протягом наступних чотирьох років. Аналогічну ситуацію демонструє Центральний регіон. А Південний регіон показує стабільне зростання протягом усіх років аналізованого періоду.

Таблиця 2

Обсяг збуту меблевої фабрики «Елегант» в розрізі 2016-2022 рр., шт.

	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
I кв. ЗАХІД	777	738	1100	976	976	1509	1291
I кв. ЦЕНТР	351	519	540	458	718	1004	692
I кв. ПІВДЕНЬ	129	299	475	502	525	841	606
Разом I квартал	1257	1556	2115	1936	2219	3354	2589
II кв. ЗАХІД	998	648	757	944	709	1122	1273
II кв. ЦЕНТР	1107	305	360	359	546	832	939
II кв. ПІВДЕНЬ	219	301	503	544	448	848	433
Разом II квартал	2324	1254	1620	1847	1703	2802	2645
III кв. ЗАХІД	980	934	1142	1450	1632	1677	1232
III кв. ЦЕНТР	311	442	557	747	1158	1279	1055
III кв. ПІВДЕНЬ	289	356	700	984	977	1223	810
Разом III квартал	1580	1732	2399	3181	3767	4179	3097
IV кв. ЗАХІД	1137	1146	1416	1520	1858	1699	
IV кв. ЦЕНТР	638	588	664	1105	1319	1521	
IV кв. ПІВДЕНЬ	371	495	913	1063	1204	1419	
Разом IV квартал	2146	2229	2993	3688	4381	4639	
Разом за рік:	7307	6771	9127	10652	12070	14974	
ЗАХІД	3892	3466	4415	4890	5175	6007	
ЦЕНТР	2407	1854	2121	2669	3741	4636	
ПІВДЕНЬ	1008	1451	2591	3093	3154	4331	

Динаміку обсягу реалізації продукції меблевої фабрики «Елегант» по трьох регіонах: Захід, Центр та Південь за період роботи у 2016-2021 рр. зобразимо на рисунку 2.

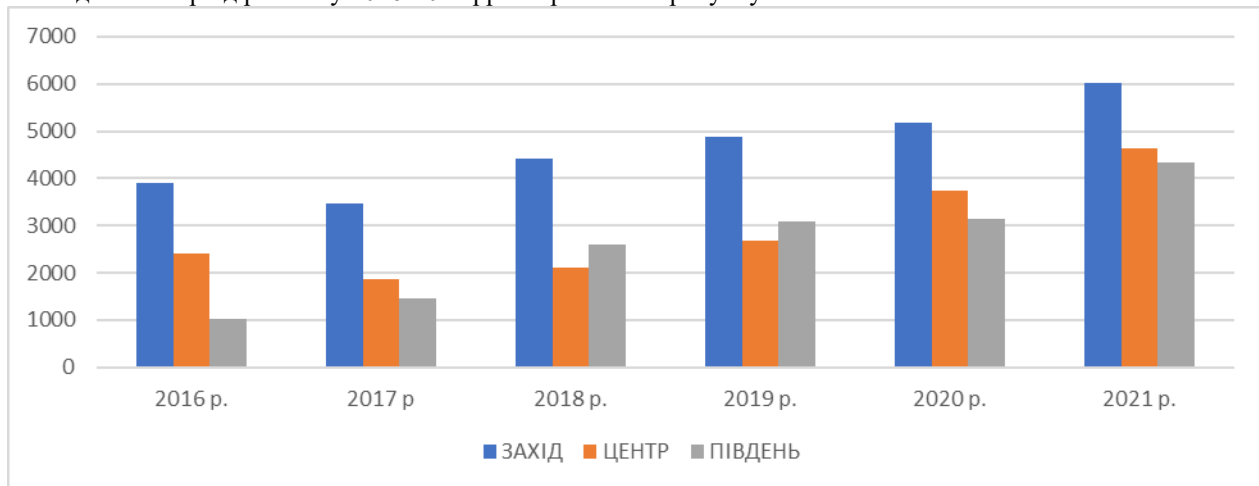

Рис. 2. Обсяг збуту меблевої фабрики «Елегант» в розрізі 2016-2021 рр., шт.

Частку збуту кожного регіону в загальному обсязі продажу приватного підприємства «Гусятинська фабрика меблів «Елегант» за період з 2016 по 2021 рр. відтворимо за допомогою рисунка 3.

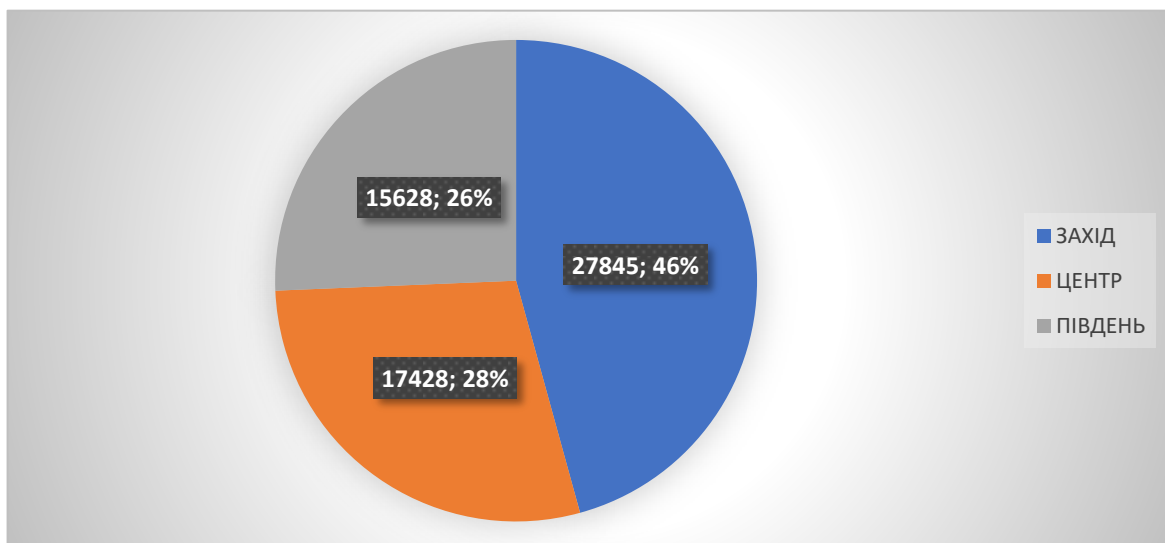

Рис. 3. Структура збуту меблевої фабрики «Елегант» в розрізі регіонів протягом 2016-2021 рр., шт., %

Розглядаючи дані рисунка 3, з впевненістю можна говорити про лідируючі позиції із здійснених продаж саме Західного регіону (46%). Певним чином це пояснюється географічним розташуванням меблевої фабрики: підприємство засноване на території Тернопільської обл., відповідно збутова діяльність починалась з даного регіону і логістично межуючих областей. Коротка відстань доставки меблевої продукції у сусідні області завжди позитивно впливала на швидке постачання продукції дистриб'юторам, що в свою чергу давало змогу Західному регіону розвиватися найшвидше та найефективніше. Відповідно Центральний та Південний регіони забезпечили 28% та 26% збуту продукції. Можем констатувати, що дані регіони є рівносильними у своїй збутовій діяльності.

Для детальнішого вивчення діяльності кожного регіону меблевої фабрики проведемо аналіз їх роботи у межах кварталів за цей самий період часу. Свої дослідження зобразимо за допомогою рисунків 4, 5 та 6.

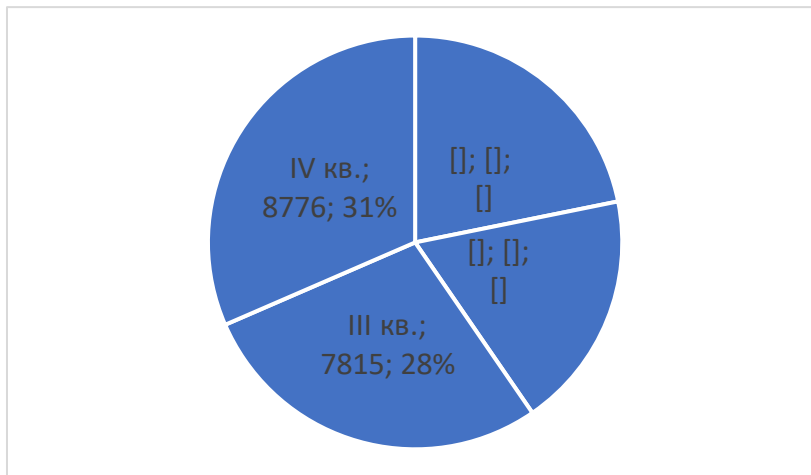

Рис. 4. Збутова діяльність Західного регіону поквартально в розрізі 2016-2022 рр.

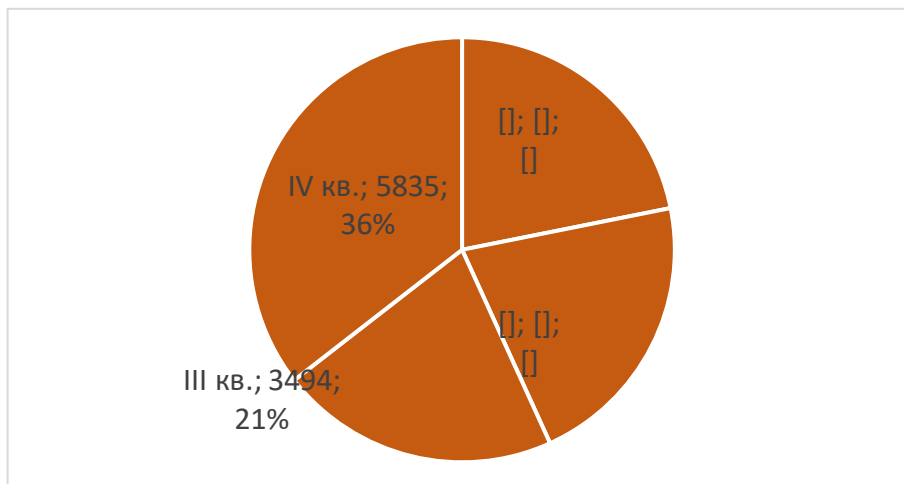

Рис. 5. Збутова діяльність Центрального регіону поквартально в розрізі 2016-2022 рр.

Із наведених рисунків 4, 5 та 6 можем резюмувати, що впродовж 2016-2022 рр. у всіх регіонах – Західному, Центральному та Південному лідируючим є IV квартал. Така динаміка спостерігається не лише на меблевих підприємствах, останній квартал розрахункового періоду здебільшого є завжди ефективним в організаціях різних галузей. Саме у IV кварталі підприємці підводять підсумками своєї фінансово-господарської діяльності. Новий рік та Різдво Христове – найулюбленіші для українців свята і «найгарячіша» пора для магазинів. Не виключенням є і меблева продукція. Саме на підготовку до святкування Нового року та Різдва споживачі витрачають значну частину грудневого доходу, премії, «занаچки» і частину заощаджень. Споживча активність сягає навіть 200-250%.

Для аналізу роботи приватного підприємства «Гусятинська фабрика меблів «Елегант» у таблиці 3 зведемо інформацію з реалізації продукції за кожен місяць звітного та попереднього років. Про реальну картину роботи меблевого підприємства на сьогоднішній день можна говорити лише після порівняння показників обсягу реалізації за аналогічні місяці двох суміжних років.

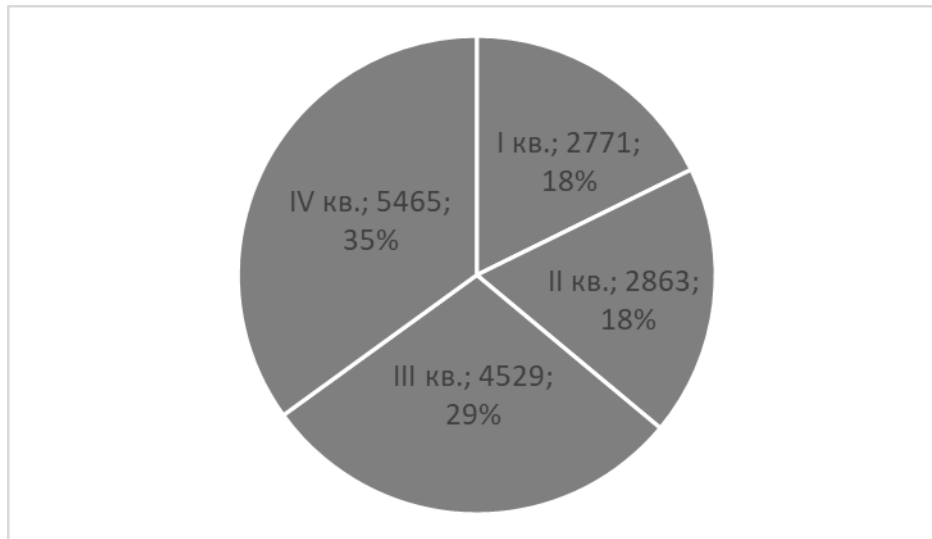

Рис. 6. Збутова діяльність Південного регіону поквартально в розрізі 2016-2022 рр.

Таблиця 3

Обсяги реалізації меблевої продукції у натуральному та вартісному виразах за січень-вересень 2021-2022 рр.

№	Місяць	Обсяг реалізації у натуральному виразі, шт. 2022 рік	Обсяг реалізації у натуральному виразі, шт. 2021 рік	Відхилення, шт.	Обсяг реалізації у вартісному виразі, грн. 2022 рік	Обсяг реалізації у вартісному виразі, грн. 2021 рік	Відхилення, грн.
1.	Січень	1136	914	222	8675132	5101621	3573511
2.	Лютий	1093	1178	-85	6762303	8210696	-1448393
3.	Березень	360	1262	-902	3767915	8115490	-4347575
4.	Квітень	622	787	-165	5006307	6099644	-1093337
5.	Травень	907	898	9	8602928	5854785	2748143
6.	Червень	1116	1121	-5	10484667	8325487	2159180
7.	Липень	1376	1297	79	11025156	8221459	2803697
8.	Серпень	1721	1366	355	16864979	10460595	6404384
9.	Вересень	1460	1516	-56	14414595	10564417	3850178

Здійсненні розрахунки у таблиці 3 яскраво демонструють, як російсько - українська війна вплинула на діяльність меблевої фабрики. Найбільш критична ситуація спостерігається саме після 24 лютого. Виробництво різко пішло на спад. У березні місяці 2022 року гусятинські меблярі недореалізували продукції на 902 одиниці у порівнянні з березнем 2021 року. Відповідно бюджет меблевої фабрики за цей період недоотримав 4347575 грн. З травня місяця приватному підприємству вдається покращити ситуацію, за цей місяць реалізовано на 9 одиниць меблевої продукції більше, ніж у травні попереднього року. Про позитивні зрушення у господарській діяльності можна говорити уже у липні місяці. Проте лише у серпні меблева фабрика «Елегант» показує свою ефективність, 355 додатково реалізованих одиниць меблевої продукції у порівнянні з серпнем 2021 року збільшили надходжень на 6404384 грн.

На основі даних таблиці 3 на рисунках 7 і 8 зобразимо як змінювалися обсяги реалізації меблевої продукції у натуральному та вартісному виразах у 2021 та 2022 роках.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Таким чином, загалом нами досліджені фактори впливу на бізнес-процеси, пов'язані з логістикою. Серед найбільших проблем логістичної діяльності, з якими зустрілися українські виробники після 24 лютого, можна виділити: відмова від накопичення та зберігання товарів, різка та швидка зміна складських умов та ускладнення логістичних операцій. Це додало складності та вартості логістичним операціям. Отож, якщо раніше продукція відвантажувалася із складів після довготривалого зберігання, то сьогодні бізнес почав відвантажувати «з коліс», з метою уникнення процесу складування. Щодо складської логістики, то у зв'язку із бойовими діями підприємства змушені були негайно мігрувати у безпечні регіони та запускати роботу складу з нуля. Розглянуто логістичну діяльність приватного підприємства «Гусятинська фабрика меблів «Елегант» (Тернопільська обл., Чортківський район) після повномасштабної російської агресії. Досліджено вплив відсутності Одеського морського торговельного порту на транспортування основної сировини – меблевої оббивної тканини. Доведено доцільність придбання вантажного автомобіля марки DAF для транспортування власної продукції: покращення циклічності постачання меблевої продукції.

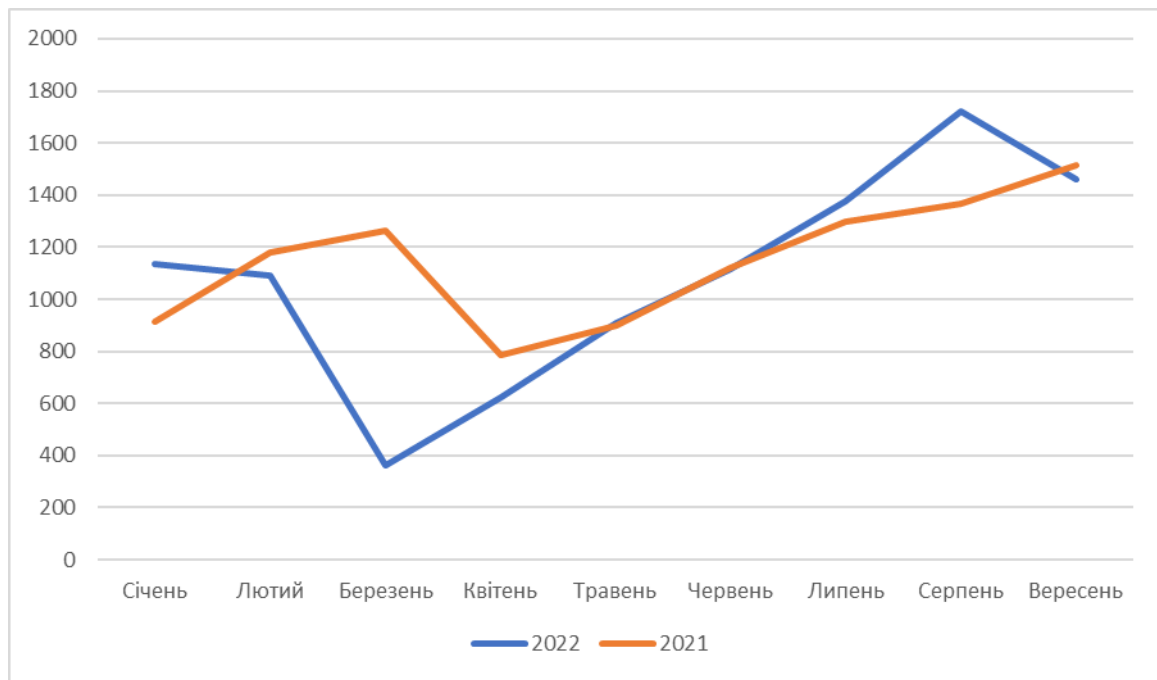

Рис. 7. Обсяг реалізації продукції меблевої фабрики «Елегант» за січень-вересень 2021 та 2022 року у натуральному виразі, шт.

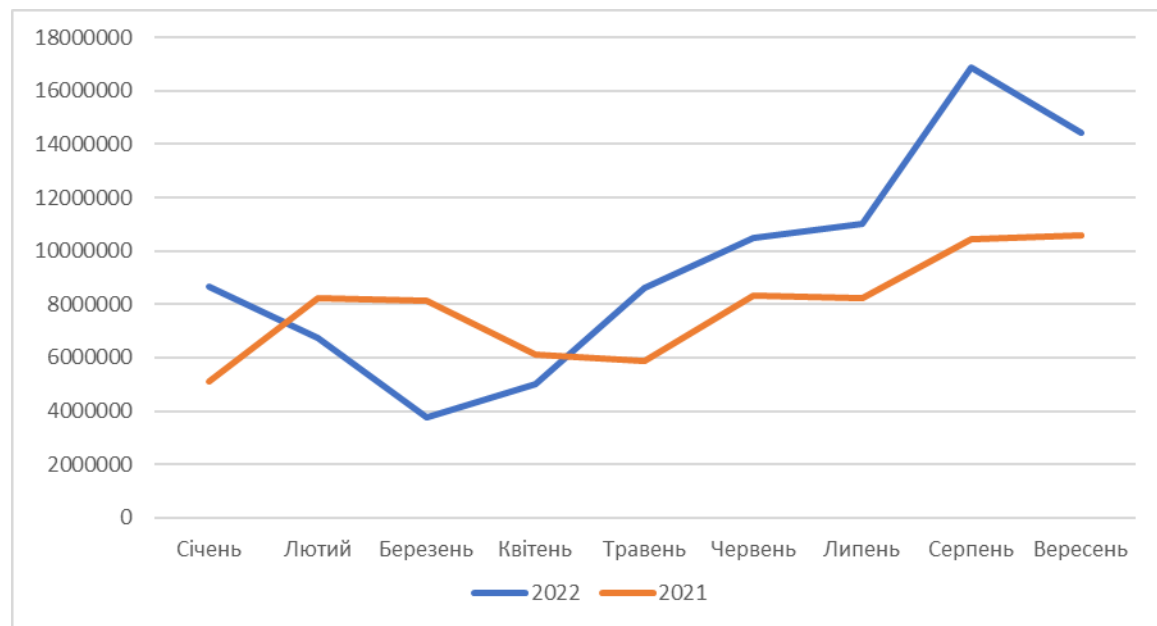

Рис. 7. Обсяг реалізації продукції меблевої фабрики «Елегант» за січень-вересень 2021 та 2022 року у вартісному виразі, грн.

В результаті моніторингу збутової діяльності підприємства в розрізі трьох зон: Заходу, Центру та Півдня, з'ясовано, що лідируючі позиції належать Західному регіону (46%) саме через географічне розташування меблевої фабрики: підприємство засноване на території Тернопільської обл., відповідно збутова діяльність починалась з даного регіону і логістично межуючих областей. Оцінено реальну картину роботи меблевого підприємства на сьогоднішній день на основі проведеного порівняння показників обсягу реалізації меблевої продукції у натуральному та вартісному виразах за період роботи у січні – вересні 2021 та 2022 років.

Література

1. Zaxid.Net. Логістика під час війни. URL: https://zaxid.net/logistika_pid_chas_vijni_n1538608
2. EBA. Логістика та міжнародна торгівля в Україні в умовах війни. URL: <https://eba.com.ua/logistyka-ta-mizhnarodna-torgivlya-v-ukrayini-v-umovah-vijny/>
3. ЕкоТеп. Логістика під час війни: особливості і задачі. URL: <http://www.ecotep.com.ua>
4. Укрінформ. Логістика під час війни: як українському бізнесу організувати транспортні потоки. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/3566470-logistika-pid-cas-vijni-ak-ukrainskomu-biznesu-

organizuvati-transportni-potoki.html

5. Mind. Зберегти та забезпечити: як змінилася логістика в Україні під час війни. URL: <https://mind.ua/openmind/20241674-zberegti-ta-zabezpechiti-yak-zminilasya-logistika-v-ukrayini-pid-chas-vijni>

References

1. Zaxid.Net. Lohistyka pid chas viiny. URL: https://zaxid.net/logistika_pid_chas_viiny_n1538608
2. EBA. Lohistyka ta mizhnarodna torhivlia v Ukraini v umovakh viiny. URL: <https://eba.com.ua/logistyka-ta-mizhnarodna-torgivlya-v-ukrayini-v-umovah-vijny/>
3. EkoTep. Lohistyka pid chas viiny: osoblyvosti i zadachi. URL: <http://www.ecotep.com.ua>
4. Ukrinform. Lohistyka pid chas viiny: yak ukrainskomu biznesu orhanizuvaty transportni potoky. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/3566470-logistika-pid-cas-vijni-ak-ukrainskomu-biznesu-organizuvati-transportni-potoki.html
5. Mind. Zberehty ta zabezpechty: yak zminylasia lohistyka v Ukraini pid chas viiny. URL: <https://mind.ua/openmind/20241674-zberegti-ta-zabezpechiti-yak-zminilasya-logistika-v-ukrayini-pid-chas-vijni>